MUHAMMED BİN YAHYÂ ES-SÛLÎ

Târih ve edebî san'atlar âlimlerinden. Künyesi Ebû Bekr olup, adı Muhammed bin Yahyâ bin Abdullah bin el-Abbâs bin Muhammed bin Sûlî'dir. Es-Sûlî diye tanınan bu edib ve âlim Bağdâdlıdır. Bağdâd'da yetişmiş ve birçok değerli âlim ve edipten istifâde etmiştir. Halife Muktefî, er-Radî ve Muktefi'nin hizmetinde bulunmuştur. Hadîs-i şerîf rivâyetinde de bulunan Muhammed bin Yahyâ, Basra'da bulunduğu orada 335 (m. 947) yılında vefât etmiştir.

Muhammed bin Yahyâ, başta meşhûr İslâm âlimi Ebû Dâvûd es-Sicistânî olmak üzere, Ebü'l-Abbâs, Müberrid, Muhammed bin Kâsım, Ebü'l-Abbâs el-Kâdimî, Ebû Abdullah Muhammed bin Zekeriyyâ el-Kulabî, Ebû Ruveyh Abdurrahmân bin Halef ed-Dabbî, İbrâhîm bin Fehd es-Sâcî, Abbâs bin Fadl el-İsfatî, Ahmed bin Abdurrahmân el-Hicrî, Muâz bin Müsennâ el Enbârî ve birçok âlimden ilim öğrenmiş ve hadîs-i şerîf dinlemiştir.

Muhammed bin Yahyâ hakkında Ebû Bekr bin Sâzân, "Onun kırmızı, yeşil, sarı ve diğer renklerde cildli kitaplarla dolu büyük evini gördüm. Hatîb-i Bağdadî ise, "O, rivâyeti geniş, âdabı ve hıfzı güzel, tasnifleri hoş bir zâttır. Onun i'tikâdı ve yolu güzel, sözü makbûldür. Çok şiiri vardır" demiştir.

Muhammed bin Yahyâ'dan ise; Ebû Amr bin Hayveyh, Ebû Bekr Sâzân, Ebü'l-Hasen ed-Dâre Kutnî, Ebû Ubeydullah et-Merzubânî, Ebü'l-Hasen İbni Cündî, Ebû Ahmed bin ed-Dehhân, Ubeydullah bin Osman bin Yahyâ, Ebû Ahmed el-Feredî ve birçok âlim, hadîs-i şerîf dinlemiş ve ilim öğrenmiştir.

Muhammed bin Yahyâ; Atâ'nın, Câbir'den (radıyallahü anh) şu hadîs-i şerîf rivâyetini nakletmektedir: "Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) oğlu İbrâhîm vefât ettiğinde güneş tutuldu. Peygamber efendimiz de kalkıp altı rek'at namaz kıldı. Namazı bitince, güneş ortaya çıktı. Vefâtı için güneş tutuldu dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) şöyle buyurdu: "Ay ve güneş, Allahü teâlânın varlığını ve birliğini gösteren iki mahlûktur. Kimsenin ölmesi ve kalması ile tutulmazlar. Onları görünce Allahü teâlâyı hatırlayınız. Böyle bir tutulma gördüğünüz zaman, güneş ve ay ortaya çıkıncaya kadar namaz kılınız."

Rivâyet ettiği diğer bir hadîs-i şerîfte ise Peygamber efendimiz (aleyhisselâm): "Bir kimse Ramazan orucunu tutar ve ona ilâveten Şevval'den de altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur" buyurdular.

Muhammed Bin Yahyâ'nın yazmış olduğu eserlerden ba'zıları şunlardır: Edeb-ül-kâtib, Ahbâr-ül-Karâmita, el-Evrâh fî-ahbâr-il-hulefâ veş-Şuârâ, eş-Şâmil fî ilm-il-Kur'ân (tamamlanmamıştır), el-Vüzerâ, el-Varaka, el-Gurer, el-İbâde, Ahbâru Ebî Temmam, Ahbâru Ebî Amr İbni'l-Ulâ, Ahbâru İbn-i Herme, Ahbâr-üs-Seyyid el-Humeyrî, Ahbâru İshâk bin İbrâhîm.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu'cem-ül-udebâ cild-19, sh. 109

2) Târîh-i Bağdâd cild-3, sh. 427

3) Muhtasar fî ahbar-il-beşer cild-2, sh. 101

4) Vefeyât-ül-a'yan cild-4, sh. 356

5) Lisân-ül-mîzân cild-5, sh. 427

6) Nücûm-üz-zâhire cild-3, sh. 296

7) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 339

8) El-İber cild-2 sh. 241

9) Nüzhet-ül-elibbâ sh. 188